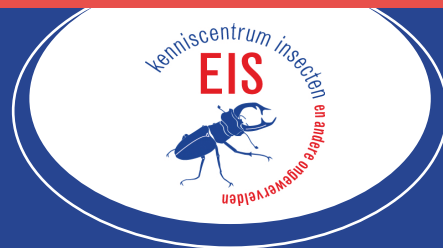

Exotische boktorren uit het genus *Batocera*

Ed Colijn, EIS Kenniscentrum Insecten

Het boktorren genus *Batocera* bevat circa 60 soorten. Het oorspronkelijk verspreidingsgebied van de meeste ligt in Azië, Australië en Oceanië. Verder zijn er drie soorten bekend uit Afrika. Een klein deel van deze boktorren is via diverse houtproducten over de wereld verspreid. Vijf soorten zijn in Europa aangetroffen waarvan twee zeker (*B. lineolata* en *B. rufomaculata*) en één waarschijnlijk (*B. wyliei*) ook in Nederland (zie figuur 1).

Vestiging en impact

Van een aantal soorten uit het genus *Batocera* is bekend dat ze schade kunnen veroorzaken aan bomen. De meeste waardplanten van *Batocera*-soorten zijn echter niet winterhard en zullen in het grootste deel van Europa niet overleven. De boktorren zelf hebben hoge temperatuurvereisten. Voor de meeste *Batocera*-soorten is de kans op vestiging in Nederland en het grootste deel van Europa daarom laag. Alleen *B. lineolata* en de nog niet in Europa aangetroffen *B. horsfieldii* zijn mogelijk in staat zich in Nederland in de vrije natuur te vestigen. Enige waardplantensoorten (bijvoorbeeld *Ficus*) worden gekweekt in (sub)tropische kassen. Daar zouden *Batocera*-soorten zich wel kunnen vestigen, mits de waardplanten continu aanwezig zijn.

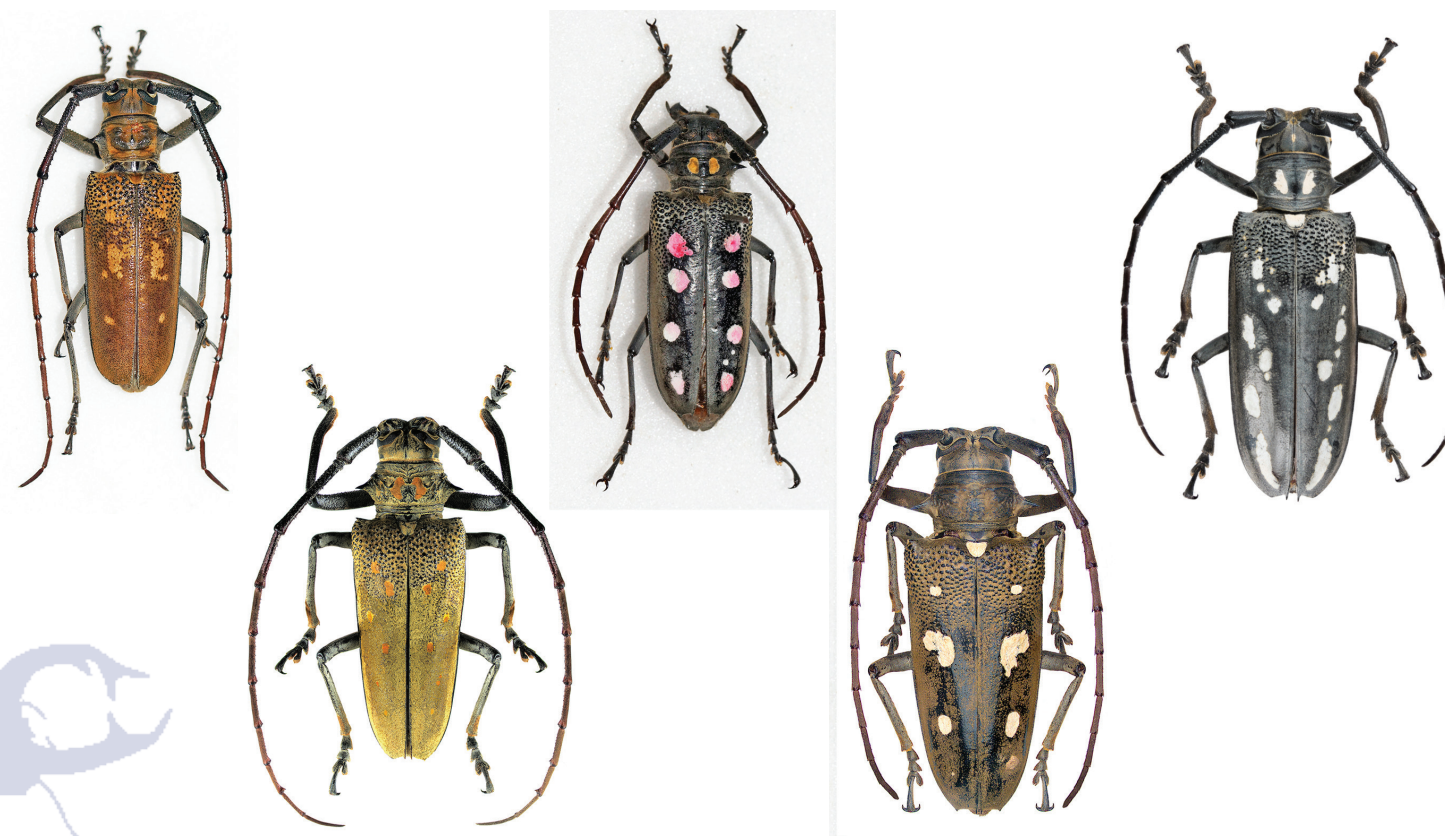
Herkenning van het genus

Batocera-soorten zijn groot tot zeer groot (26-80 mm), bruin tot zwart van kleur met een variërend wit tot roodbruin vlekkenpatroon op de hals- en dekschilden. Aan beide zijdes van het halsschild zit een duidelijke zijdoorn en de basis van de dekschilden heeft een glanzende, gekorrelde structuur. De antennes zijn bij de mannetjes langer dan het lichaam, bij het vrouwtje zijn ze ongeveer even lang.

Deze combinatie van kenmerken maakt *Batocera*-boktorren eenvoudig te onderscheiden van alle inheemse Nederlandse soorten en ook verwarring met exotische boktorren uit andere genera is onwaarschijnlijk.

Boktorren uit de genera *Monochamus* en *Anoplophora* bezitten weliswaar gevlekte dekschilden, maar ontberen een duidelijk vlekkenpatroon op het halsschild.

Details *B. wyliei*. (Foto: Ben Sale (<https://creativecommons.org/licenses/by/2.0/>)) en *B. rufomaculata*. (Foto: Udo Schmidt (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.en>))

Figuur 1. In Europa aangetroffen boktorren uit het genus *Batocera*. Van links naar rechts *B. wyliei*. (Foto: Ben Sale (<https://creativecommons.org/licenses/by/2.0/>)), *B. rufomaculata*. (Foto: Udo Schmidt (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.en>)), *B. calanus*. (Foto: Ben Sale (<https://creativecommons.org/licenses/by/2.0/deed.en>)), *B. rubus*. (Foto: Udo Schmidt (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/>)) en *B. lineolata*. (Foto: Theodoor Heijerman (alle rechten voorbehouden)).

Determinatie tot op soort

Het determineren van *Batocera*-soorten is lastig en specialistenwerk. De in Europa aangetroffen soorten zijn wijdverspreid en zullen daardoor eerder worden gevonden dan diverse andere, endemische soorten. *Batocera calanus*, die tot voor kort *B. parryi* genoemd werd, en *B. rubus* zouden bij vluchtige beschouwing met elkaar kunnen worden verward. Beide hebben (meestal) vier witte vlekken op elk dekschild maar bij *B. calanus* zijn deze rond dan bij *B. rubus*.

Ook diverse andere *Batocera*-soorten met een kleiner verspreidingsgebied die nog niet in Europa zijn aangetroffen hebben vier witte vlekken op de dekschilden. *Batocera rufomaculata* is onder de in Europa aangetroffen soorten onmiskenbaar. De Afrikaanse *Batocera wyliei* is zeer lastig te onderscheiden van de eveneens Afrikaanse soort *B. granulipennis*. Hetzelfde geldt voor het soortenpaar *B. lineolata* en *B. horsfieldii*. Beide soortenparen zijn alleen zeker op naam te brengen aan de hand van de vorm van het mannelijk genitaal.

Melden

Vondsten van *Batocera*-soorten kunnen worden gemeld bij de NVWA, EIS Kenniscentrum Insecten of via de website Waarneming.nl.

